16/03/2026

ΟΣΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ: Το κλέος της Πάτμου

/ Γνώμες

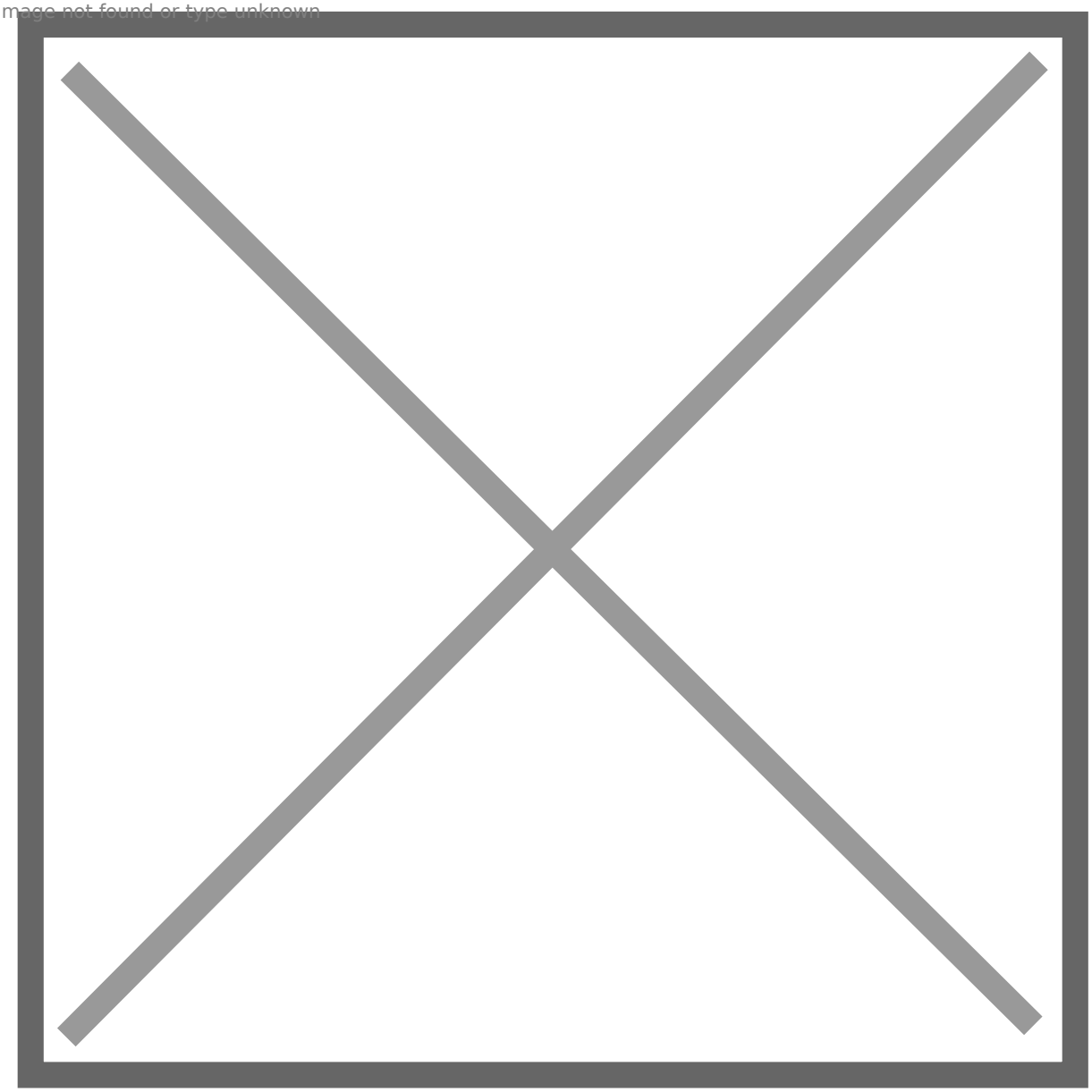
Ανάμεσα στις φωτεινές μορφές, οι οποίες κοσμούν την Ορθόδοξη Εκκλησία μας, είναι και ο όσιος Χριστόδουλος, το κλέος και το πάντιμο σέμνωμα της Πάτμου.

- **Γράφει ο Αριστείδης Γ. Θεοδωρόπουλος, Εκπαιδευτικός**

Είναι ο θεοφόρος ασκητής, ο οποίος ίδρυσε την περίφημη Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και ανέδειξε το άγονο και μικρό αυτό νησί της Δωδεκανήσου σε παγκόσμιο προσκύνημα και σε αξιόλογο μοναστικό κέντρο της Ανατολής. Μέσα από έναν βίο γεμάτο δοκιμασίες, πειρασμούς και συνεχείς μετακινήσεις από τόπο σε τόπο λόγω της αλματώδους προέλασης των Τούρκων στην Ανατολή, κατόρθωσε ο όσιος Χριστόδουλος να διακριθεί για τον ένθεο ζήλο, την ακλόνητη πίστη και τη διαρκή αναζήτηση της πνευματικής τελειότητος. Επιπλέον ο δυναμισμός του, οι ικανότητες και τα χαρίσματά του ως ηγούμενος και πνευματικός γέροντας σε συνδυασμό και με το συγγραφικό του έργο και τη βαθιά

του γνώση για τον άνθρωπο και τον κόσμο, τον κατέστησαν σημαντική ασκητική προσωπικότητα του 11ου αιώνα με φήμη που εξαπλώθηκε παντού, το δε κύρος του έφτασε στην αυτοκρατορική αυλή και το Πατριαρχείο.

Image not found or type unknown

Ο Όσιος Χριστόδουλος ανεδείχθη το κλέος και το σέμνωμα της Ιεράς Νήσου Πάτμου

Γεννημένος από δύο ευσεβείς γονείς, τον Θεόδωρο και την Άννα, σε μια κωμόπολη κοντά στη Νίκαια της μικρασιατικής Βιθυνίας περί το 1020, ο κατά κόσμον Ιωάννης έχοντας κλίση και ένθεο ζήλο στη μελέτη του λόγου του Θεού, εγκαταλείπει τα εγκόσμια και κινούμενος από θείο έρωτα ασκητεύει αρχικά στον Όλυμπο της Βιθυνίας. Εκεί επιδίδεται στην προσευχή και την άσκηση και το 1043 κείρεται μοναχός, λαμβάνοντας το όνομα Χριστόδουλος. Στη συνέχεια περί το 1045 και μετά την εκδημία του Γέροντός του μεταβαίνει στη Ρώμη, για να

προσκυνήσει τους τάφους των Αποστόλων Πέτρου και Παύλου και κατόπιν επισκέπτεται τους Αγίους Τόπους. Η δίψα του για άσκηση τον οδηγεί στην έρημο της Παλαιστίνης, αλλά η προέλαση των Τούρκων τον αναγκάζει να μεταβεί στο όρος Λάτρος, κοντά στη Μίλητο της Μ. Ασίας (1076-1079). Εκεί εγκαταβιώνει στη Μονή της Θεοτόκου του Στύλου, όπου ασκούνται πολλοί μοναχοί. Επιδίδεται με ιδιαίτερο ζήλο στα πνευματικά του καθήκοντα, εκλέγεται ηγούμενος και διορίζεται από τον Πατριάρχη Κοσμά Α' Ιεροσολυμίτη (1075 – 1081) αρχιμανδρίτης όλων των μονών του Λάτρους, ενώ δημιουργεί αξιόλογη βιβλιοθήκη. Η φήμη που απέκτησε, αλλά και η δράση του στην ανάπτυξη και αναδιοργάνωση του μοναχισμού είναι τόσο σημαντική, ώστε του απονέμεται το προσωνύμιο "Λατρηνός". Όμως νέες επιδρομές αλλοφύλων τον αναγκάζουν να μεταβεί στην περιοχή Στρόβιλος της Λυκίας (1079-1080). Αλλά η συγκεκριμένη περιοχή απειλείται από τις επιδρομές των Τούρκων. Γι'αυτό και αναγκάζεται να καταφύγει αρχικά στη Λέρο και κατόπιν στην Κω στις αρχές του 1080, όπου ιδρύει Μονή επ'ονόματι της Υπεραγίας Θεοτόκου στην περιοχή Παλαιό Πυλί, την επονομαζομένη Μονή των Καστριανών. Το 1087 επισκέπτεται την Κωνσταντινούπολη για να ενισχύσει τη Μονή με κτηματική περιουσία. Επιστρέφοντας στην Κω, διαπιστώνει ότι οι μοναχοί βρίσκονται σε διαμάχη με τους κατοίκους της περιοχής, επειδή τα κτήματά τους συνόρευαν με τα ακίνητα της Μονής. Το γεγονός αυτό είχε αρνητική επιρροή στην άσκηση των πνευματικών τους καθηκόντων.

Ὁ Ἅγιος
Χριστοῦ δοῦλος
Ὁ ἐν Πάτμῳ
Διὰ χειρὸς Παναγιώτου
Ἑλληνὸς κελλ.
2017
ὅσο γὰρ τὶ
γαστήρ τανενε
ται βρσίμασι
ναι πρίμασι
τοσόν τυν νιττᾶ

Φορητή εικόνα του Οσίου Χριστοδούλου στον Ιερό Ναό Αγίας Παρασκευής ομωνύμου Δήμου Αττικής

Το 1088 αναζητώντας περισσότερη ησυχία, εγκαταλείπει την Κω και αναζητεί τόπο έρημο για να συνεχίσει τους ασκητικούς του αγώνες, αλλά και για να είναι περισσότερο ασφαλής από τις επιδρομές των Τούρκων. Ο πόθος του αυτός εκπληρώνεται, φτάνοντας στο έρημο και άνυδρο νησί της Πάτμου, το οποίο του παραχωρείται με χρυσόβουλο του αυτοκράτορος Αλεξίου Α΄ του Κομνηνού τον Απρίλιο του 1088. Στην Πάτμο, όπου το 95 μ.Χ. ο Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος γράφει την Αποκάλυψη, ιδρύει το 1088 περιώνυμη Μονή επ' ονόματι του αγαπημένου μαθητού του Κυρίου, του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και Ευαγγελιστού. Η εσωτερική οργάνωση και λειτουργία της Μονής καθορίστηκε σύμφωνα με τα πρότυπα του μοναχικού πολιτεύματος του Μ.Βασιλείου, οι δε τελούμενες Ακολουθίες ήταν σύμφωνα με το "Τυπικό της εν Ιερουσαλήμ Λαύρας του οσίου πατρός ημών Σάββα". Η Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου αποτέλεσε το μεγάλο έργο της ζωής του, αναδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο το άσημο και άγονο νησί της Πάτμου σε Ιερό Νησί και σε τόπο παγκόσμιας πνευματικής και ιστορικής ακτινοβολίας. Η φήμη του οσίου εξαπλώνεται παντού, αφού με τη χάρη του Θεού και την αδιάλειπτη προσευχή επιτελεί θαύματα.

Στις 8 Μαΐου του 1091 συντάσσει την περίφημη «Υποτύπωση», στην οποία καταγράφονται οι κανόνες, οι οποίοι ρυθμίζουν την εύρυθμη λειτουργία του μοναστηριού και τη ζωή των μοναχών. Τον Μάιο του 1092 εγκαταλείπει την Πάτμο εξαιτίας των αλλεπάλληλων τουρκικών επιδρομών και καταφεύγει μαζί με τους συμμοναστές του στη περιοχή της Λίμνης στη βόρεια Εύβοια, όπου μέχρι σήμερα σώζεται εντός σπηλαίου η σκήτη του οσίου.

Ο ΟΣΙΟΣΠΡ
ΗΓΙΩΝΧΡΙ
ΣΟΔΟΥΛΟΣ

Ψηφιδωτή τοιχογραφία του Οσίου Χριστοδούλου στην Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, του και κτίτορος της Μονής

Στις 10 Μαρτίου του 1093 προαισθανόμενος το επίγειο τέλος του γράφει τη διαθήκη του, όπου περιγράφει τα δύσκολα χρόνια στην Πάτμο, τη λιποψυχία των πολυάριθμων συμμοναστών του παρά την πρόοδο του έργου του και τη φυγή τους στην Εύβοια. Στις 16 Μαρτίου του 1093, ημέρα κατά την οποία εορτάζεται η μνήμη του, παρέδωσε το πνεύμα του στον Πανάγαθο Θεό, τον Οποίο σε όλη του τη ζωή αγάπησε και διηκόνησε. Μόλις προαισθάνθηκε το τέλος της επίγειας πορείας του, άφησε ως πολύτιμη πνευματική παρακαταθήκη στους συνασκητές του την εντολή να συνεχίσουν το έργο του στην Πάτμο και να μεταφέρουν το λείψανό του στο πολυαγαπημένο του νησί και στην Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου.
Το σκήνωμά του μεταφέρθηκε σύμφωνα με την επιθυμία του στη Μονή της Πάτμου στις 21 Οκτωβρίου του 1094, ημέρα κατά την οποία εορτάζεται η ανακομιδή του ιερού λειψάνου του.Τοποθετήθηκε σε μαρμάρινη λάρνακα στο δεξιό μέρος του εσωνάρθηκα της Μονής, όπου κατόπιν οι μοναχοί αφιέρωσαν παρεκκλήσιο επ’ονόματι του οσίου. Αργότερα το θαυματουργό λείψανό του τοποθετήθηκε σε αργυροχρυσοεπένδυτη λάρνακα, που φέρει τη χρονολογία 1796 και κατασκευάστηκε στη Σμύρνη με δαπάνη του Καθηγουμένου της Μονής Παρθενίου Χατζήκου Φωκιανού. Ο πολύτιμος αυτός θησαυρός αποτελεί μέχρι σήμερα αδιάλειπτη πηγή ιαμάτων, αλλά και παρηγοριά και στήριγμα σε όσους προσέρχονται με πίστη και ευλάβεια. Η θαυματουργή φήμη και το πλούσιο έργο του υμνούνται μέσα και από την ασματική Ακολουθία του. Ακολουθίες προς τιμήν του οσίου εκδόθηκαν το 1775 στη Βενετία, το 1843 στην Ερμούπολη, το 1884 στην Αθήνα και το 1913 στα Χανιά με στοιχεία του βίου του από τον άγιο Νικόδημο τον Αγιορείτη, ενώ νεότερα υμνογραφήματα προς τιμήν του εποίησε και ο Μητροπολίτης Ρόδου κ.Κύριλλος. Στον όσιο Χριστόδουλο ναοί επ’ονόματί του έχουν ανεγερθεί στην Πάτμο, στο Κάθισμα των Αλυκών και στη Σκάλα (Νετιά), στο Ζηπάρι της Κω (κοιμητηριακός ναός), στον Πλάτανο και τα Άλινδα της Λέρου, στο Άργος της Καλύμνου, στο Ηραίο και το Άνω Βαθύ της Σάμου, στον Κάμπο των Φούρνων Ικαρίας, στον Καρτεράδο Θήρας, στον Πλατύ Γιαλό Μυκόνου και στη Λίμνη Ευβοίας.

Ο όσιος Χριστόδουλος με την πνευματική του παρουσία και το πλούσιο έργο του έπαιξε ουσιαστικό ρόλο στην εκκλησιαστική ζωή και ιστορία της Πάτμου σε τέτοιο βαθμό, ώστε πολλοί κάτοικοι του νησιού, αλλά και των γειτονικών νησιών της Σάμου και της Λέρου να φέρουν μέχρι σήμερα το όνομα του θαυματουργού οσίου.

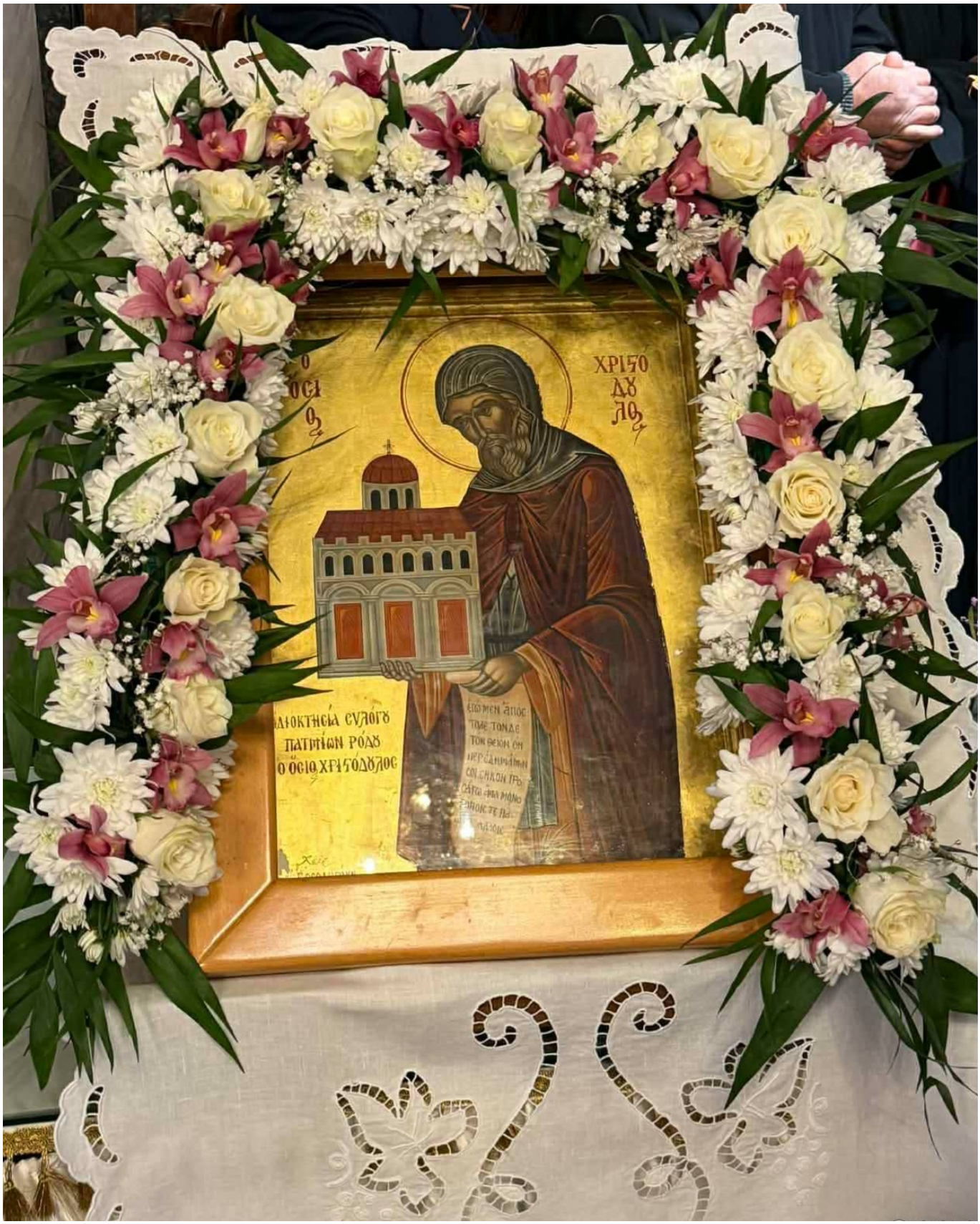
Βιβλιογραφία

Βιρβίλλη Ζησίμου, Της Πάτμου το Κλέος –Ο Όσιος Χριστόδουλος ο Λατρηνός, Έκδοσις Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, Πάτμος 1994. Ζαΐμη Χρυσής Ν., Η Σύναξις των εν Δωδεκανήσω Αγίων, Αθήνα 2021.

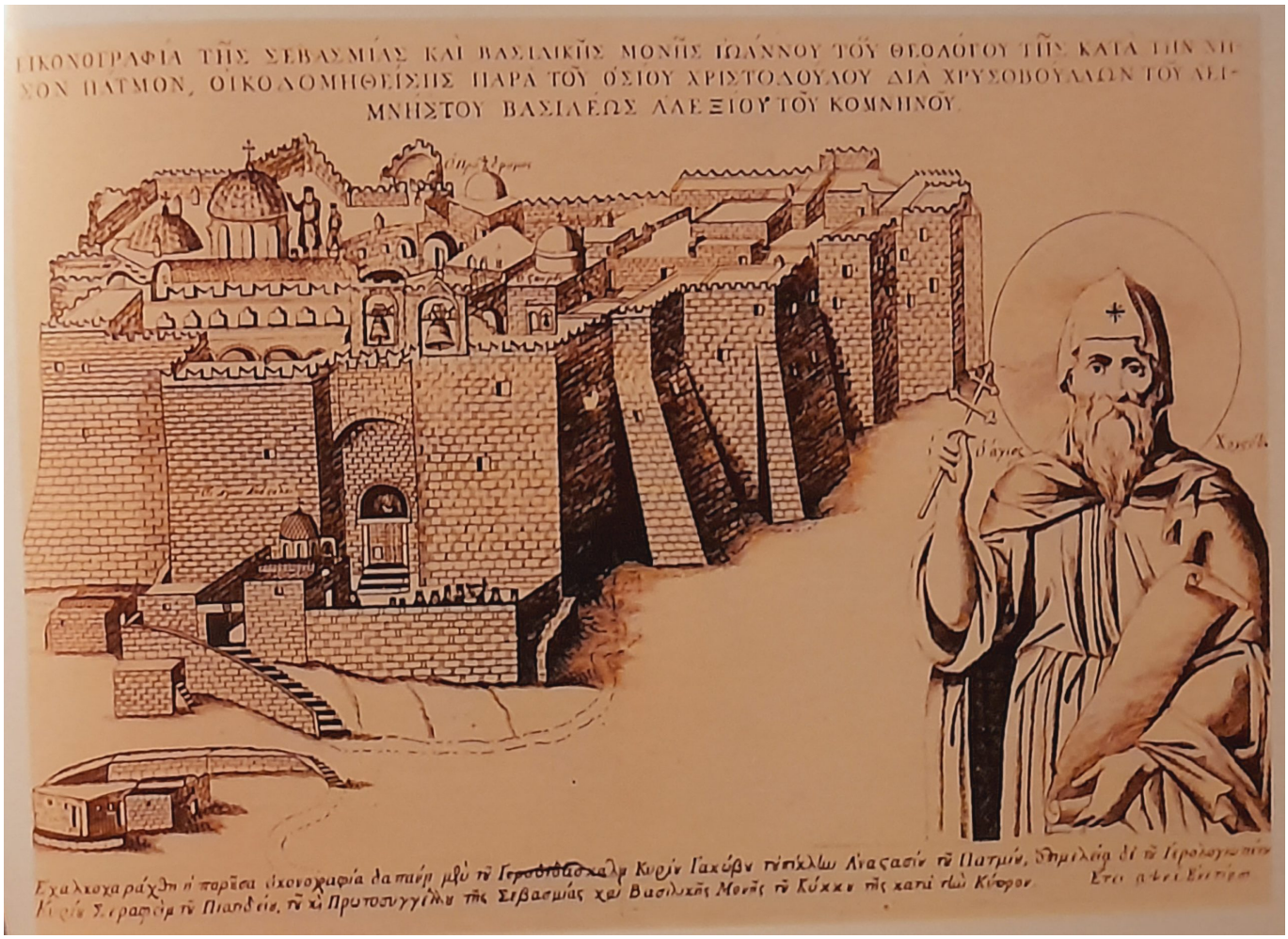
Κυρίλλου Κογεράκη, Μητροπολίτου Ρόδου, Πατμιακόν Λειμωνάριον, Έκδοσις Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, Πάτμος 2007. Κώτη Κωνσταντίνου Γ., Οι Άγιοι της Δωδεκανήσου, Β΄ Έκδοσις, Ρόδος 2001.

Ὁ ἅγιος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ
Ὁ ἐν Πάτμῳ

Τοιχογραφία του Οσίου Χριστοδούλου διά χειρός Μιχάλη Μαυρίδη στον Ιερό Ναό Αγίας Μαρκέλλης Κηφισιάς Αττικής

Η ανθοστόλιστη εικόνα του Οσίου Χριστοδούλου στον ετήσιο εορτασμό της μνήμης του από τον Σύλλογο Πατμίων Ρόδου "Ο Όσιος Χριστόδουλος"

Χαλκογραφία του 1755, η οποία απεικονίζει την Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου και τον κτίτορα αυτής, Όσιο Χριστόδουλο

Μερική άποψη από το παρεκκλήσιο του Οσίου Χριστοδούλου στην Ιερά Μονή Αγίου Ιωάννου Θεολόγου Πάτμου, στο οποίο φυλάσσεται η Λάρνακα με το Ιερό Λείψανο του Οσίου

Ο θεμελιωθείς την 15η Νοεμβρίου 2006 περικαλλής Ιερός Ναός του Οσίου Χριστοδούλου στον Καρτεράδο Θήρας. Την 20ή Οκτωβρίου 2009 τελέσθηκαν τα Θυρανοίξια του Ιερού Ναού υπό του αοιδίμου Μητροπολίτου Θήρας, Αμοργού και Νήσων κυρού Επιφανίου (+ 23 Φεβρουαρίου 2026)